

เทศน์เช้า วันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๕๕

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรม เรามาวัดนะ มาวัดมาวัดหัวใจของเรา วัดหัวใจของเราเพื่อความร่มเย็นเป็นสุข ธรรมะเก่าแก่ องค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกโลกธรรม ๘ เป็นธรรมะเก่าแก่ มีลาภเสื่อมลาภ มียศเสื่อมยศ สรรเสริญ นินทา สุข มันทมิมาแต่ดั้งเดิม องค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ตรัสรู้มันก็มีอยู่มาตั้งแต่เดิม ของที่มีอยู่ตั้งแต่เดิมนี่โลกธรรม ๘ ถ้าโลกธรรม ๘ มีลาภเสื่อมลาภ มียศเสื่อมยศ มันทมิของมันธรรมชาติของมัน แต่เวลาองค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาตรัสรู้ในใจขององค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาองค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดนะ

“รูปอันวิจิตร รสอันวิจิตร เสียงอันวิจิตร ไม่ใช่กิเลส กิเลสคือค้นหาความทะยานอยากในหัวใจเราต่างหากที่มันไปเหนี่ยวรั้งรูป รส กลิ่น เสียงนั้นมา”

รูป รส กลิ่น เสียง รูปอันวิจิตร แก้วแหวนเงินทองไม่ใช่กิเลส แก้วแหวนเงินทองมันเป็นกิเลสหรือ? มันมีชีวิตหรือ? มันไม่มีหรือ แต่มนุษย์ ใจของคนมันมีกิเลสแล้วไปยึดมัน มันถึงได้ทุกข์ใจ รูป รส กลิ่น เสียง ไม่ใช่กิเลส เห็นไหม โลกธรรม ๘ มันก็เป็นโลกธรรม ๘ อยู่อย่างนั้นแหละ นี่โลกธรรม ๘ แต่หัวใจของคนใจ หัวใจของเราที่มันบงกพร่อง หัวใจของเราที่มันไม่อิ่มเต็ม หัวใจที่ไม่คงที่ มันไปยึดไปเหนี่ยวมา มันถึงเป็นกิเลส ถ้าเขานินทาเราไม่รู้ นินทาแล้วเราวางไว้มันจะเผาผลาญเราไหม? มันไม่เผาผลาญเราหรือ เขานินทาก็คือนินทามันเก่าแก่

คำว่าเก่าแก่คือมันเป็นแบบนี้ เรื่องอิจฉาทาร้อน เรื่องของแรงเสียดสีทางสังคม มันทมิมาแต่โดยดั้งเดิม นี่มันเรื่องของใจของเขา แต่เรื่องของเราล่ะ? ถ้าเรื่องของใจของเรา เห็นไหม ถ้าเราไม่ไปกว้านมาเผาผลาญใจเรา มันก็ไม่กว้านมาเผาผลาญใจเราหรือ แต่มันไปกว้านเผาผลาญใจเราทำไมล่ะ? ไปกว้านมาเผาผลาญใจเพราะเราก็มีกิเลสใจ เขามีกิเลสใจไหม? เขาก็เสียดสีนินทาใจไหม? ใจเราก็มีกิเลสใจไหม? มันก็ไปหยิบมาใจ

ถ้าเราไม่ไปหิบบมา เห็นไหม ในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ พราหมณ์เขามาติงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่าเป็นผู้ที่อายุน้อย ไม่เคารพผู้เฒ่าผู้แก่ นี่มาติงนินทาพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้านั่งเฉย พระพุทธเจ้าถามพราหมณ์ว่า

“ถ้าเราเอาสารอาหารไปให้คนอื่น แล้วถ้าคนอื่นเขาไม่กิน สารอาหารเป็นของใคร?”

“ก็เป็นของคนที่ยกมาไง”

“อย่างนั้นพราหมณ์ก็เอาคำที่ติงนินทากลับไปเถอะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่เอา”

นี่ไงเขามาต่อว่า เขามาติงยืนอยู่ต่อหน้านะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่เอา ให้เขาเอากลับของเขาไปเอง นี่ไง เพราะอะไร? เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ชำระกิเลส อาสวักขณญาณมันทำลายอวิชชาในหัวใจ อวิชชาคืออะไร? คือความไม่รู้ แล้วเรารู้ตัวเราไหม? เราได้ทำผิดพลาดอย่างนั้นไหม? แล้วเขามาติงนินทาเรามันเป็นเรื่องของเขาใช่ไหม? นี่เพราะอะไร? เพราะจิตใจมันไม่บกพร่องไง

ถ้าจิตใจไม่บกพร่อง เห็นไหม ที่เราฟังธรรมๆ ก็ฟังธรรมเรื่องนี้ไง ถ้าคนไม่เข้าใจนะ รูป รส กลิ่น เสียง เป็นกิเลส ทุกอย่างเป็นกิเลส ไม่ใช่ ไม่ใช่ มันมีของมันอยู่อย่างนั้น มันมีของมันอยู่โดยดั้งเดิม เราตายไปมันก็อยู่อย่างนั้นแหละ แต่เวลาเรากิดมา เรารับรู้เราถึงได้ทุกข์ เวลาตายไปจะจากมันไปก็ทุกข์ เวลานกมันจะลงคอนนะ มันลงจับนะนี่มันวอดมาก ฉับ! เวลามันจะไปนะ มันบินออกจากคอนไปสั้นไหวไปหมดเลย

ชีวิตเราก็เหมือนกัน เวลามันมาจากไหนไม่รู้ เกิดมาก็เห็นพ่อเห็นแม่ พ่อแม่ตั้งชื่อให้ทั้งนั้นแหละ แต่เวลาจะไปล่ะ? เราทุกข์ไปหมดเลย นี่เวลามันจะไป นี่ไงถ้าพูดถึงผลของวิญญูะมันเป็นแบบนี้ แต่เรามารู้ธรรม ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะให้เสียสละ ให้เสียสละใช่ไหม? ทำทาน ทาน ศีล ภาวนา การเสียสละนี่ฝึกหัวใจของเราไว้ ใครเป็นคนเสียสละ คุณเด็กดี พ่อแม่พามันมา จูงมันมานะ

นี่หัวใจก็เหมือนกัน ถ้าเราไม่เสียสละนะมันก็บกพร่อง มันก็เปิดกว้างพร้อมที่มันจะละคระหนี่ถึงเห็นยวถ้าพามันสละ สละมันก็ไม่ยอม มันไม่ยอมนะ ของหามา ของเราหามาจะมันของเราทั้งนั้นแหละ ทำไมเราต้องเสียสละ? ทำไมต้องเสียสละ เห็นไหม นี่พ่อแม่จูงลูก ธรรมะจูง

หัวใจของเรา เราจะเสียสละเพื่อประโยชน์สังคม ประโยชน์กับโลก ให้จิตใจ หัวใจเห็นแก่สังคม เห็นแก่คนรอบข้าง ไม่ใช่เห็นแก่ตัวคนเดียว

ถ้าเห็นแก่คนรอบข้างนะ พอเห็นแก่คนรอบข้างนะ เวลาคนรอบข้างเขามีความสุข เขาได้รับการเจือจางจากเรา พอได้รับการเจือจางจากเรา เขาก็อยู่กับเราด้วยความที่ไม่ระแวง คลางแคลงใจ ถ้าไม่ระแวงคลางแคลงใจกัน ใครเป็นสุข? ใครเป็นสุข นี่เราเป็นสุขเพราะเรารู้จัก ให้ เรารู้จักดูแลเขา ถ้าเรารู้จักให้รู้จักดูแลเขา นี่สิ่งนี้สิ่งที่เสียสละ ถ้าเราเสียสละขึ้นมา นี่เราจูง หัวใจของเราไป เราจะหาหัวใจของเรา เราจะจูงหัวใจเรา เราเสียสละทาน ศีล ภาวนา ศีลคือความ ปกติของใจ ถ้าจิตมันปกติขึ้นมา เห็นใหม่ มันมีความปกติของมัน โดยธรรมชาติของมัน

ศีลคือความปกติของใจ แต่พอศีลของเราจะ โส้ ห้ามลักทรัพย์ ห้ามพุดปด ทำไม่ได้ ทำ ไม่ได้ ไปกังวลอะไรข้างนอก? ไม่พุดปดมันก็จบ เราไม่ลักทรัพย์มันก็จบ แต่เวลาคนถือศีลนะ มันไม่บอกว่าความปกติของใจไป ไม่คิดว่าใจปกติก็คือศีลไป มันคิดว่าห้ามลักทรัพย์ ห้ามพุดปด ห้ามสุราเมรัย ตกใจไปหมดเลย ทำอะไรก็หวั่นรีหวั่นขวาง หวั่นรีหวั่นขวาง ถือศีลที่ไรเกร็งกันไป หมดเลย หวั่นรีหวั่นขวางจนทำอะไรไม่ได้ แต่ถ้าเราตั้งใจของเรา ศีลคือความปกติของใจ รักษาใจ ตัวเดียว ถ้ารักษาใจเรา นี่ความปกติของมัน ปกติเพื่ออะไร?

คุณเราเสียสละนะ เราจูงมันเราจูงใจนะ ใจอยู่ไหนก็ไม่รู้จัก เราอยู่ไหนก็ไม่รู้จัก เราจูงเขา ให้มีการเสียสละ เราจูงเขาให้เป็นปกติของใจ พอใจมันปกติ พอจูงจนมันอยู่ตัวของมัน เห็นใหม่ แล้วถ้ามันเกิดปัญญา นี่ใจที่ว่าโลกธรรม ๘ โลกธรรม ๘ รูป รส กลิ่น เสียง เป็นบ่วงของมาร เป็น พวงดอกไม้แห่งมาร เห็นใหม่ สิ่งนี้ที่บอกว่ารูปอันวิจิตรมันไม่ใช่กิเลส มันไม่ใช่ ตัณหาความ ทะยานอยากของมนุษย์ต่างหากเป็นกิเลส ตัณหาความทะยานอยากของเราต่างหากเป็นกิเลส

ถ้าเป็นกิเลส เห็นใหม่ เป็นกิเลส แล้วหน้าที่การงานของเราละเป็นกิเลสใหม่? หน้าที่การ งานไม่ใช่กิเลส เพราะคนเกิดมานี่มันเกิดมามีปากมีท้อง ต้องแสวงหามาเพื่อดำรงชีวิต ชีวิตนี้เป็น ของมีค่า สิ่งที่มีค่า อาหารเพื่อดำรงชีวิตมันไม่เป็นกิเลสหรอก ถ้ามันเป็นกิเลส เวลาพระเดิน จงกรม นั่งสมาธิ ภาวนาเป็นกิเลสใหม่? นี่บอกว่าเป็นกิเลสนะ ความอยากเป็นกิเลส

อ้าว! ความอยาก เพราะเราอยากสุขอยากสบาย เราอยากจะมันคงในชีวิตของเรา เราก็ต้องมีหน้าที่การงานของเราเพื่อความมั่นคงของชีวิต เพื่อเราไม่ต้องเร่ร่อน นี่เวลาเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนาก็เพื่อความสงบของใจ ถ้าใจสงบ เขาบอกมันเป็นกิเลสๆ...มันเป็นมรรค คนเราจะ

ล่องพ้นทุกข์ด้วยความเพียร คนเราจะมียูมีกินก็ต้องขยันหมั่นเพียร คนไม่ขยันหมั่นเพียร คนไม่ทำหน้าที่การงาน มันจะเอามาจากไหน?

นิจงานของโลก งานของโลกคืองานหาปัจจัยเครื่องอาศัยในการดำรงชีวิต ศีลธรรม ศีลธรรมนะ ศีลธรรมให้ในครอบครัวของเรา ในครอบครัวตระกูลของเรา ถ้าทุกคนรู้เรื่องนะ ยิ้มแย้มแจ่มใสอันนี้บุญมาก ในครอบครัวของเรานะมีความเข้าใจกัน มีความอบอุ่นในบ้าน สุขยอด บุญมันคือความรู้สึกของใจ ถ้าใจมันมีความรู้สึก เห็นไหม บุญเรานะมีแต่ความระแวง มีแต่ความทุกข์ยาก มันเครียด มันเผาผลาญ ถ้ามันเผาผลาญนะ ถ้าเราทำความสงบของใจ จิตใจมันสงบเข้ามา มันจะเห็น ใจมันจะเห็น มันจะรู้เท่าไรว่าเราจะบริหารจัดการได้ในเรื่องหัวใจของเรา

ในเมื่อเราจะบริหารจัดการในเรื่องหัวใจของเรานะ ในครอบครัวของเรานี้สายบุญสายกรรม มากันโดยสายบุญสายกรรม เพราะมีเวรมีกรรมต่อกันเราถึงได้มาเกิดร่วมกัน ถ้าเกิดร่วมกันนะ ถ้าสายบุญสายกรรมที่เข้าใจกัน ดีกัน มันก็คุยกันรู้เรื่อง ถ้าจิตใจที่มันยังไม่เข้าใจกัน เราเป็นพ่อ เป็นแม่ เป็นปู่ เป็นย่า เราก็ต้องบริหารจัดการของเรา เราบริหารจัดการของเรา คุณแลของเรา สั่งสอนของเรา คุณแลของเรา แต่! แต่มันก็มีเวรมีกรรมอีกตัวหนึ่งที่มันจะไม่ได้ตั้งใจเราไป

ถ้าไอ้ตัวที่ไม่ได้ตั้งใจเรา ไอ้ตัวนี้ ไอ้เวรกรรมอันนี้ เห็นไหม กรรมเก่า กรรมใหม่ กรรมที่เขาได้ทำมานั้นเป็นพันธกรรมของใจ ใจมีความรู้ความเห็นอย่างนี้ มีความรู้สึกนึกคิดแบบนี้ เขาก็คิดอย่างนี้ ทุกคนจะบอกว่าพ่อแม่ไม่รัก ทุกคนจะพูดอย่างนั้นหมด เพราะความจินตนาการของเขา ความรักคืออะไรล่ะ? ความรักเราก็ต้องดูแลเขา เราต้องต่างๆ เราก็ดูแลเขาอยู่ แต่เขาคิดของเขาไปอย่างนั้น เวลาเขาเป็นพ่อเป็นแม่คนนะ เวลาเขาโตมาเป็นพ่อเป็นแม่คนเขาจะรู้ เพราะว่าคนเราเกิดมาหน้าที่การงานมันรอบด้าน มันไม่มีหน้าที่เดียวใช่ไหม? ทุกคนก็บอกว่าไม่มีเวลา ไม่มีเวลา

คำว่าไม่มีเวลามันก็ต้องคิด เราต้องเสียดสีของเรานะ นี่สิ่งที่หามา หามาเพื่อความมั่นคง แต่ความมั่นคงแล้วในครอบครัวเรามั่นคงไหมล่ะ? ถ้าในครอบครัวเรามั่นคง อันนี้สำคัญมาก ถ้าในครอบครัวของเรามั่นคง เห็นไหม นี่พูดถึงทางโลกนะ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปเที่ยวสวน เห็นคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตาย ถามว่าเราก็ต้องเป็นเช่นนี้หรือ?

ในครอบครัวมั่นคงไหม จะเป็นกษัตริย์อยู่แล้วนี่ท่านละทิ้งมา ละทิ้งมาเพื่อหาโพธิญาณ เพื่อหาความมั่นคงของจิต ถ้าจิตมันไม่เวียนตายเวียนเกิดไป มันไม่ต้องมาเกิดมาตายซ้ำซากนี้ อัน

นี่เป็นวุฒิภาวะของจิต จิตที่ดีเราอยู่ในครอบครัวตระกูลของเรา อยู่กับโลกก็อยู่ในโลกที่ดี เราเป็นคนดี ถ้าจิตใจที่สูงส่งเขาจะหาทางออกของเขา เขาจะประพฤติพรหมจรรย์ ประพฤติพรหมจรรย์ นี่จิตของเราล้วนๆ ถ้าจิตของเราล้วนๆ นะเราต้องดูแลรักษาของเรา

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทำทุกรกิริยาอยู่ ๖ ปีนะ เพราะมันไม่มีใครสอนไม่มีใครบอก นี่ใครสอนใครบอก ฤๅษีชีไพรก็บอกว่านิพพานคือความสงบร่มเย็น สงบร่มเย็น แล้วสงบอย่างไรล่ะ? มันสงบอย่างนั้นนะ พอสงบแล้วเดี๋ยวมันก็ทุกข์มันก็ร้อน นี่โลกนี้เป็นอนิจจัง มันมีของมันอยู่อย่างนั้น โลกนี้เป็นอนิจจังซ้อนเข้าไป ความรู้สึกนึกคิดของเราเป็นอนิจจัง สรรพสิ่งในโลกนี้เป็นอนิจจัง ไม่มีสิ่งใดคงที่

สัพเพ ธัมมา อนัตตา ธรรมทั้งหลายนี้เป็นอนัตตา เป็นอนัตตาต่อเมื่อเราไปรู้ไปเห็น แล้วมันพิจารณาของมัน มันจะเป็นอนัตตา อนัตตาเพราะมันจะเข้าไปชำระสะสางความเป็นอึดตา ความรู้ความเห็นของเรา เรายึดมัน จิตดวงนี้มันยึดมันของมัน มันเป็นอึดตา แล้วกรรมมันก็ฝังมาสิ่งที่ เป็นอึดตา แต่สิ่งที่ เป็นอนัตตา คุณเวลาเรากระทบกระเทือนกัน เราบอกว่าขอโทษ ให้อภัยกัน เห็นไหม อนัตตาเราขอโทษ แต่ถ้าเป็นอึดตานะเขาทำเรา เขาทำเรา แล้วเราจะต้องมีการโต้แย้ง เขาทำเราๆ แต่ถ้ามันเป็นอนัตตานะ เขาทำแล้วก็แล้วกันไป

สิ่งที่เขาทำเขาทำด้วยความไม่รู้ไม่เข้าใจของเขา ก็อโหสิให้เขาไป แต่ถ้าเขาจงใจ เขามีการกระทำนะ ถ้าเขาทำเราเขาก็ทำต่อไปข้างหน้า ถ้าทำต่อไปข้างหน้า เดี่ยวเขาก็ต้องมีเวรมีกรรมของเขา นี่พูดถึงการกระทำในหัวใจนะ

แต่ถ้าเป็นสมบัติทางโลก สิทธิของเราเราก็ต้องดูแลรักษา เราก็ทำของเราเต็มที่เพื่อดูแลรักษาทรัพย์ของเรา เพราะว่าในตระกูลใดก็แล้วแต่ไม่รู้จักซ่อมแซม ไม่รู้จักเก็บไม่รู้จักรักษาทรัพย์ ตระกูลนั้นจะยั่งยืนไม่ได้เลย ตระกูลใดจะยั่งยืนได้เขาต้องดูแลรักษาทรัพย์สมบัติของเขา สิ่งใดที่ชำรุดเสียหาย รู้จักซ่อมแซมบำรุงรักษา ตระกูลนั้นจะมั่นคง ตระกูลใดที่ไม่ดูแลรักษา ตระกูลนั้นจะเสื่อมไปข้างหน้าแน่นอน

นี่พูดถึงทรัพย์สมบัติ แต่เวลาเราพูดถึงทิวภูมิมานะ พูดถึงอึดตา พูดถึงความทุกข์จากภายใน เห็นไหม ความทุกข์จากภายในนี้เป็นนามธรรม สิ่งที่เขาทำแล้วนะเราก็อโหสิกรรมต่อเขา สิ่งที่เขาทำแล้วนะก็แล้วกันไป เป็นอนัตตา อนัตตาเพราะมันจะมาล้างความเป็นอึดตา ความเป็นอึดตา ความยึดมั่นถือมั่น สิ่งนั้นเป็นของเรา สิ่งนั้นมันทุกข์มันยาก มันเผาผลาญใจ

ทรัพย์สมบัติมันไม่เผาสนใจ เห็นไหม รูป รส กลิ่น เสียง ไม่ใช่กิเลส แก้วแหวนเงินทองก็ไม่ใช่กิเลส แต่ไอ้ความเจ็บช้ำน้ำใจอันนี้เป็นกิเลส สิ่งที่เป็นกิเลสมันต้องเอาธรรมะเข้าไปชำระล้าง เอาธรรมะเข้าไปสะสาง เอาธรรมะเข้าไปเจือจานไป เจือจานให้สิ่งนี้ สัพเพ ชัมมา อนัตตา สิ่งที่แล้วมันก็แล้วกันไป ทำไมมันทุกขร้อนอยู่ที่นี่ สิ่งที่แล้วมันก็แล้วกันไป ทำไมเจ็บช้ำน้ำใจอยู่ที่นี่ ถ้าเราไม่รู้จักเสียดละ เราไม่รู้จักผ่อนคลาย หัวใจมันก็ยึดมัน

นี่กรรมมันเกิดตรงนี้ไง มโนกรรม กรรมอันนี้มันจะฝังใจกันไป นี่สายบุญสายกรรมจะมีเราโหสิกรรมต่อเขา กรรมของเขาเป็นเรื่องกรรมของเขา กรรมของเรา เราไม่มี เราพยายามจะชำระล้างของเรา ถ้าเราชำระล้างของเรา เราดูแลใจของเรา นี่ที่ว่าศีลคือความปกติของใจ ศีล ๕ ศีล ๑๐ ศีล ๒๒๗ นั้นเป็นธรรมวินัย เป็นข้อวัตรปฏิบัติ สิ่งนั้นเราบังคับมันเป็นวินัย แต่ถ้าเป็นหัวใจเราคือความปกติของใจ

นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่อว่าสิ่งนี้เป็นกรรมๆ สิ่งที่เป็นกรรม กรรมคือการกระทำ ทำคุณงามความดีขึ้นมาเพื่อประโยชน์กับเรา ถ้าคุณงามความดีมันเป็นประโยชน์กับเรา เรายุติของเรา เราดูแลของเรา เพื่อประโยชน์กับเรา เพื่อหัวใจของเรา กรรมดีมันต้องมีการกระทำ ถ้ามีการกระทำ มันก็เป็นมรรคสามัคคี นี่ศีล สมาธิ ปัญญา ถ้ามรรคสามัคคี มรรคมันรวมตัว มรรคญาณ เวลาธรรมจักร จักรมันหมุนนะ เวลาปัญญาเราแสวงหาเพื่อทรัพย์สมบัติของเรา นี่มันก็เป็นปัญญาทางโลก เวลาจิตสงบไปแล้ว ถ้ามันออกวิปัสสนา มันออกปัญญา

คุณจักรมันเคลื่อนสิ คำริชอบ งานชอบ เพียรชอบ ความระลึกรชอบ ไอ้เรานี้ทำหน้าที่การทำงานชอบไหม? ก็ชอบเพื่อเลี้ยงปากไป แต่ถ้างานของจิต จักรมันหมุนขึ้นมา ธรรมจักรมันหมุนมันตัวๆ ในใจ ปัญญามันหมุน มันชำระล้าง นี่ภาวนามยปัญญามันเกิดอย่างไร? ถ้ามันเกิดอย่างนี้ขึ้นมา นะ ถ้ามันเกิดอย่างนี้ขึ้นมา ชำระอย่างนี้ขึ้นมา ถ้ามันชำระอิตตา อิตตาคือข้อมูล อิตตา คือทฤษฎีมานะ อิตตาคือความรู้ไว้ ถ้ามันชำระล้างมันตลอดจนแล้ว เห็นไหม มันจะไปทุกข์กับอะไรล่ะ?

นี่เวลาเราทุกข์กันด้วยธาตุขันธ์นะ เวลาหิว เวลากระหาย เวลาเราทุกข์ประจำธาตุขันธ์ คือเรามีกายกับใจ เห็นไหม ขันธ์ ๕ ไม่ใช่จิต จิตไม่ใช่ขันธ์ ๕ ขันธ์ ๕ คือความคิด รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ความรู้สึกนึกคิด นี่ถ้าเราชำระล้างใจของเราแล้ว สิ่งที่มีความรู้สึกนึกคิด นี้ภาร่า หเว ปัญจักขันธ์า ขันธ์บริสุทธี ขันธ์ล้วนๆ ขันธ์ไม่มีกิเลส แต่ถ้าเราเป็นปุถุชน เห็นไหม

ขันธมาร ขันธุ์นี้มีมาร มีกิเลสมันคิดมาด้วยมันบวกมาด้วย ถ้าเราชำระล้าง เราปล่อยแล้ว มันปล่อยหมด มันวางหมด พอมันวางหมดแล้ว นี่รูป รส กลิ่น เสียง มันก็เก้อๆ เจินๆ อยู่นั่นไง

เรามีความทุกข์ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะไปปรินิพพานะ

“อาณนที เรากระหายเหลือเกิน ตักน้ำมาเถอะ”

นี่เรากระหาย ร่างกายมันต้องการน้ำ เรามีร่างกายและจิตใจมันมีผลกระทบทั้งนั้นแหละ เวลาธรรมชาติของมันมันไม่มีผลกระทบ ผลกระทบนี้มันเป็นทุกข์ประจำธาตุขันธ์ มันเป็นทุกข์ประจำโลก นั่งนานก็เมื่อย นอนนานก็เมื่อย นี่มันเป็นทุกข์โดยธรรมชาติของมัน ธรรมชาติอย่างนี้ทุกคนมีเหมือนกัน แต่กิเลสตัดหาความทะยานอยากที่มันเผาผลาญอันนั้นแหละ อันนั้นแหละมันเผาผลาญ ถ้าเราชำระอันนั้นได้จบ พอจบแล้วนะ สิ่งที่ว่าโลกธรรม ๘ มันก็คือโลกธรรม ๘ ในเมื่อทุกข์ประจำธาตุขันธ์ เจ็บปวดโศกโอยมันก็เรื่องธรรมดา ธรรมดาของมัน แต่จิตมันไม่รับรู้ จิตมันปล่อย

เวลาหลวงตาท่านจะเทศน์นะ เมื่อก่อนที่ท่านเจ็บเข้า เห็นไหม

“อ้าว ขา เอ็งปวดเอ็งก็ปวดไปนะ ข้าจะเทศน์เว้ย”

นี่ร่างกายมันจะเจ็บปวดอย่างไรท่านก็เทศน์ของท่านไปเรื่อย ใ้อ้เราถ้าร่างกายเจ็บปวดนะ จบแล้วโศกโอยอยู่กับความปวดนั้นแหละ เห็นไหม ท่านปล่อยวางของท่าน โลกธรรม ๘ ท่านก็ทิ้งของท่าน แต่ถ้าเราทุกข์เรายาก เราทุกข์เรายากของเราะ นี่ธรรมอันนี้มันจะมาธรรมโอสถ มันจะมาชโลมหัวใจของเรา ให้หัวใจของเราเย็นเป็นสุข ในเมื่อทุกข์ประจำธาตุขันธ์ทุกคนก็มีเหมือนกัน ทุกคนก็ต้องหาอยู่หากินเหมือนกัน แต่อย่าให้หัวใจเราทุกข์ร้อนจนกินไปนั้ก เอวัง